

دیدار رئیس جمهوری

با مدیران و سردبیران مطبوعات

رئیس جمهوری: همه تخلف‌های مطبوعاتی

باید با حضور هیأت منصفه

مورد رسیدگی قرار گیرد

حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمحمد خاتمی رئیس‌جمهوری روز چهارم آذرماه با مدیران و سردبیران مطبوعات کشور دیدار کرد.

رئیس‌جمهوری در این دیدار طی سخنانی با اشاره به این نکته که خود را عضو کوچکی از مجموعه بزرگ مدیران و دست‌اندرکاران سخت‌کوش، فداکار و با ارزش مطبوعات کشور می‌داند، بر مسؤلیت قانونی رئیس‌جمهوری در اجرای قانون اساسی و پای‌بندی به برنامه‌هایی که مردم در دوران مبارزات انتخاباتی آنها را پذیرفته‌اند، تأکید کرد.

حجت‌الاسلام خاتمی افزود: مطبوعات زاده تمدن جدیدند و محور و مدار تمدن جدید، آزادی است. اما چون در غرب، برداشت و بنیشتی از آزادی به نام لیبرالیسم یا لیبرال دموکراسی تحقق پیدا کرد، متأسفانه سوء تفاهم می‌شود و گاهی هم سفسطه می‌شود که گویا آزادی عین

لیبرالیسم است. بنده به هیچ وجه قایل به این نیستم که یک نظر و مکتب را به‌طور کلی باید نفی کرد، لیبرالیسم در درون خود نکات مثبتی هم دارد، دستاوردهایی برای بشر داشته است اما مسلماً پایه‌ها و مایه‌هایی دارد که با معیارها و موازین ما همخوان نیست.

رئیس‌جمهوری افزود: ما چه طرفدار آزادی باشیم و چه مخالف آن، برای آنکه زندگی قابل دوامی داشته باشیم، باید تابع نظم باشیم و مبنای نظم ما قانون اساسی است. در عمل نیز راهی جز پای‌بندی به قانون اساسی نداریم. قانون اساسی ما جامعه تک صدایی نخواسته است، بلکه خوراان جامعه‌ای چند صدایی است که دارای صداهای متفاوت بوده و اندیشه هم در آن آزاد باشند. این روح قانون اساسی ماست و در همه اصولی که به آن مربوط است، این روح کاملاً تجلی دارد و ما هم وظیفه داریم که آنرا انجام بدهیم.

دغدغه خاطر مقدس

حجت‌الاسلام خاتمی اضافه کرد: البته می‌شود جلوی آزادی اندیشه و اندیشه‌های متنوع را برای مدتی گرفت، ولی باید بدانیم که اندیشه از بین نمی‌رود بلکه گرایش و بینش مغلوب، زیرزمینی می‌شود. آنانی که خیال می‌کنند باید یک اندیشه حاکم باشد و اندیشه و بینش‌های دیگر ابراز وجود نداشته باشند، یا آفرینش خدا را نشناخته‌اند یا حقیقت انسان را درک نکرده‌اند. می‌شود جلوی تنوع را گرفت، آن هم برای مدت کوتاه، اما این به معنی از بین بردن نظرهای مخالف و مختلف نیست بلکه به معنی زیرزمینی شدن اندیشه است. اندیشه نیز به محض اینکه زیرزمینی شد، بعد از مدتی، به ضد اندیشه مبدل می‌شود و به صورت انفجارهای اجتماعی بروز و ظهور پیدا می‌کند.

رئیس‌جمهوری اضافه کرد: البته برای کسانی که حکومت می‌کنند و یا دلبسته حکومت هستند دغدغه‌هایی وجود دارد؛ مثلاً برای دوستداران و علاقه‌مندان انقلاب و کسانی که برای این انقلاب مایه گذاشته‌اند، شهید داده‌اند، زندان کشیده‌اند، مبارزه کرده و مشقت‌ها تحمل کرده‌اند، طبیعی است که نسبت به این انقلاب و پایت این انقلاب که اسلام و دین است، دغدغه خاطر داشته باشند و این دغدغه خاطر مقدسی است. حتی کسانی که با این انقلاب سازگار نبودند اگر اهل انصاف بوده باشند با توجه به اینکه اکثریت این مردم و انبوهی از نیروهای معتقد برای این نظام مایه گذاشته و سرمایه‌گذاری کرده‌اند، باید جانب خاطر کسانی که نسبت به انقلاب و نظام دغدغه خاطر دارند را نگاه دارند. اما از آن سو هم می‌گوییم برای چه انقلاب شد؟ مگر برای این انقلاب نشد که در جامعه‌ای زندگی کنیم که در آن تحمل وجود داشته باشد؟ مگر آن اندیشه‌ای پیروز نشد که می‌گفت می‌خواهم نظامی را بیافرینم که در آن نظام، انسان محترم باشد

و حتی برای مخالف هم حق حیات و حق زندگی قایل باشم؟ دست کم در اینجا ما باید به قانون اساسی پای بند باشیم. مبنای قضاوت کسانی که دلشان برای انقلاب می سوزد و دغدغه خاطر هم دارند چیست؟ سلیقه است؟ یا همین قانون اساسی که خون بهای مردم و نتیجه این انقلاب است؟ جای دیگر هم عرض کرده ام که افتخار ما این نیست که ما به عنوان اکثریت شیعه انقلاب کرده ایم تا فقط شیعیان شهروندان درجه یک جمهوری اسلامی باشند و از مزایا برخوردار باشند و هرکس شیعه نیست از آن مزایا نیز برخوردار نباشد.

● زیرزمینی شدن اندیشه، آفت امنیت است

حجت الاسلام خاتمی افزود: بنده معتقدم دفاع از تشیع و اسلام و حکومت دینی این است که به نام دین حکومتی مستقر می شود که در آن، انسان محترم است و انسان، شهروندان نظام است و نظامی است که با ایمان مردم و فداکاری مردم مؤمن به وجود آمده است. نظامی است که از حق حیات و حق سرنوشت کسی که حتی به مبانی اعتقادی او معتقد نیست، دفاع می کند. این دغدغه در جای خود درست است اما این انتظار از دینداران و انقلابیون و طرفداران انقلاب و جامعه هم می رود که ما برای چه انقلاب کردیم؟ این انقلاب در صورتی تحقق پیدا می کند که ما ظرفیت تحمل مخالف خودمان را هم در درون نظام داشته باشیم. رئیس جمهوری سپس با اشاره به دیدگاهی که آزادی و تنوع اندیشه و برخورد اندیشه ها را مغایر امنیت جامعه می داند، گفت: به نظر من این مسأله، مسأله درستی نیست. عرض کردم نظرها محترم است و باید هم نقد شود. من به عنوان کسی که نظرات خود را عرضه داشتم و از این مردم بزرگوار رأی گرفتم حق دارم که بر آن مبانی نظری خود و

■ همه تخلف های مطبوعاتی باید در دادگاه علنی و با حضور هیأت منصفه مورد رسیدگی قرار گیرد و همه ما باید روی این نکته بایستیم. ■ اگر غیر از این باشد (بررسی تخلف مطبوعاتی بدون حضور هیأت منصفه) باید خود مطبوعات اعتراض بکنند و دولت هم موظف است که رعایت قانون را بکند.

■ عملکرد مطبوعات ما مثبت بوده است و نقش مهمی هم داشته اند، به خصوص در فضای مبهمی که هر نویسنده و اهل قلمی نمی داند که اگر بنویسد چه قضاوتی درباره او خواهد شد.

هست که آنها هم بتوانند بخوانند. ما نباید روزنامه ها را فقط روزنامه های سیاسی بدانیم، تغذیه کردن توده های مردم، سرگرمی و مسایل دیگر هم هست. ولی معمولاً آنجا که بیشتر نگران هستیم، روزنامه های سیاسی جامعه است. مگر چند درصد جامعه روزنامه ها و مجلات سیاسی را می خوانند؟ آنها هم که می خوانند نوعاً کسانی هستند که تقریباً به سادگی امکان دستیابی به اخبار را از طریق غیر از روزنامه های داخلی هم دارند. به خصوص با مسأله اینترنت و امواج و ... که نه فقط در آینده بلکه همین الان هم اطلاعات از طریق ارتباطات صوتی و تصویری و اینترنتی خیلی آسانتر از طریق خرید یک روزنامه و مجله به دست انسانها می رسد. ما اگر آنها را از آنچه که می طلبند محروم کنیم، جلوی اطلاع یافتن این بخش از جامعه که بخش مؤثری هم هست را نگرفته ایم، بلکه آنها را به خودمان، جامعه و مطبوعات درونی مان کم اعتماد کرده ایم که این خود، می تواند مشکل ایجاد کند.

● بیماری تاریخی مطبوعات

حجت الاسلام خاتمی به پیشینه رفتار حکومت ها با تفکر و آزادی اندیشه در کشور اشاره کرد و گفت: متأسفانه مطبوعات ما به خاطر وجود یک بیماری تاریخی که در عرصه سیاست هم وجود دارد، دچار یک طبیعت ثانویه ای بوده اند که قبل از انقلاب تا هرچه جلو می رویم این مسأله هم وجود داشته است. به اعتقاد من، انقلاب آغاز مرحله جدیدی در زندگی

برنامه های خود تکیه بکنم و توقع هم داشته باشم که عزیزان برای استقرار این برنامه - که در چارچوب نظام و قانون اساسی است - همکاری کنند.

رئیس جمهوری اضافه کرد: بنده معتقدم محدود کردن آزادی، امنیت را از بین می برد. آفت امنیت، عدم شفافیت و زیرزمینی شدن اندیشه ها و گرایش هاست، نه شفاف بودن و برخورد مسؤولانه اندیشه ها با یکدیگر. اگر ما تنوع داشته باشیم و بگذاریم صداهای مختلف شنیده شود، بدون تردید جلوی مقاومت های زیرزمینی را گرفته ایم و یا آنها را به شدت کاهش داده ایم. کسی که نتواند سخن بگوید جور دیگری مطلب و خواست خودش را عملی می کند. وجود صداهای مختلف به شدت از تأثیر رسانه شایعه که یکی از آفت بارترین و مصیبت بارترین عوامل در کشورهای جهان سوم است، می کاهد. اگر صداهای مختلف شنیده شود، بدون تردید علاقه مندی به استماع و شنیدن رسانه های بیگانه و خارجی در جامعه کم می شود و اینها یعنی محکم شدن پایه های امنیت در جامعه. مگر همین موارد نیست که پایه های امنیت جامعه را می لرزاند؟

گذشته از آن سؤال من این است که چند درصد از جامعه ما اهل خواندن مطبوعات هستند؟ متأسفانه ما از این جهت از نظر موازین و ملاک های جهانی عقب هستیم. آن چیزی که ما نباید ناپدید بگیریم اینکه در خیلی از کشورها برای کسانی که کم سوادتر هستند و برای توده های مردم هم آقدر تنوع و روزنامه

ما شد که به انسان شخصیت داد و انسان حلق تعیین سرنوشت را شناخت. مطبوعات تحت تأثیر آن بیماری در ذهنیت بسیاری از افراد جامعه در دو سوی یک طیف قرار دارند و دو تلقی نسبت به آنها وجود دارد که همه روزنامه‌ها یا وابسته به دولت و حکومتند و یا وابسته به بیگانه. و باز تحت تأثیر همان بیماری چون ما برای خودمان شخصیت قایل نبوده‌ایم، این تصور برایمان ممکن نیست که مطبوعه‌ای ممکن است از درون مردم ولو مخالف بنده، مخالف دولت و دارای اختلاف سلیقه با دیگران وجود داشته باشد. در افکار عمومی این تلقی هست که اگر روزنامه‌ای از انقلابش، ارزش‌هایش و از موازین دفاع کند می‌گویند این وابسته به دولت است. اگر از دولتش انتقاد کند، می‌گویند وابسته به بیگانه است. متأسفانه به این ذهنیت دامن نیز زده می‌شود و ما خواص هم که بحث می‌کنیم بحثمان بیشتر در همین محدوده است. اگر پذیرفته‌ایم که انقلاب، تحول ایجاد کرده این تحول هم در حکومت بوده، یعنی در تعریف از نظام و دولت و هم در تعریف از چیزی که مقابل دولت است. این ذهنیت در گذشته درست بود و مردم ما رشد کرده و انقلاب کرده‌اند. در درون انقلاب هم رشد داشته‌اند، مردم ما مردم مستقلی هستند و می‌توانند از خودشان هویت داشته باشند و می‌توانند منتقد باشند و در عین حالی که مستقل هستند، برای کشورشان دلسوز هم باشند. اختلاف نظر یک چیز طبیعی است. به نظر من این ذهنیت را باید خود مطبوعات کم کم و به تدریج درمان کنند. ما باید بگوئیم که نه روزنامه‌هایی که از انقلاب دفاع می‌کنند دولتی هستند؛ نه روزنامه‌هایی که از دولت انتقاد می‌کنند، وابسته هستند. البته در همین زمینه هم ممکن است یک مطبوعه دولتی که وابسته به دولت باشد به آن صورت خاص وجود داشته باشد و بعضی از کسانی گرایش‌هایی به جاهای

دیگر داشته باشند که حالا آگاهانه یا ناآگاهانه آنچه را که به مصالح کشور و ملت نیست بگویند، ولی اینها را باید امری استثنایی بدانیم.

● قدرت اگر مورد سؤال واقع نشود قطعاً فساد می‌آورد

رئیس‌جمهوری افزود: ما از یک طرف در جامعه‌ای قرار داریم که حساسیت‌های خاص خود را دارد و اصحاب مطبوعات باید رعایت این حساسیت‌ها و حریم‌ها را بکنند حتی بنده می‌دانم قانون داریم که با تخلف‌ها برخورد می‌کند و باید هم برخورد کند و اشاره خواهم کرد که هیچ راهی جز برخورد قانونی با تخلفات وجود ندارد و هر راهی که رفته شود و هر چیزی که نقض بشود به زیان جامعه، نظام و مردم است، اما ما در محیط خاص با واقعیت‌ها با ذهنیت‌ها و بدبینی‌ها و خوشبینی‌ها و با دلبستگی‌ها با سرمایه‌گذاری‌ها، با فداکاری‌ها روبرو هستیم نمی‌شود که ما از مطبوعات چی‌هایمان که باید مظهر رشد و تأمل و واقع بینی باشند این توقع را نداشته باشیم که رعایت حریم‌ها و حساسیت‌ها را نکنند. منظور من رعایت دولت نیست، انتقاد از دولت، و از ارگان‌ها و نهادهای قانونی در هر سطحی تضعیف نظام نیست، بلکه سبب رشد نظام می‌شود. اینکه گفته‌اند مطبوعات رکن چهارم هستند شاید به همین معنا باشد که همیشه برای اصلاح، ارگان‌های حکومتی کافی نیستند. ساز و کارهای رسمی و تعریف شده باید تحت نظارت مردم و نمایندگان واقعی مردم و افکسار و اندیشه‌های مختلف مردم یعنی مطبوعات باشند تا به اصطلاح، مسؤولان که قدرت دارند خود را جمع و جور کنند. قدرت اگر مورد سؤال قرار نگیرد، قطعاً فساد می‌آورد یا صاحب قدرت مستقیماً فاسد می‌شود و اگر شخص او هم فاسد نشود خود قدرت بی مهار در اطراف و جوانبش فساد می‌آورد. در قانون اساسی هر جا که قدرت

هست یک نظارت هم وجود دارد خود نظارت عامه مردم و عموم مردم و نمایندگان نخبه مردم که مطبوعات باشند، باعث جمع و جور شدن حکومت می‌شود. انتقاد کردن نه تنها به هیچ وجه باعث تضعیف نیست، بلکه باعث تقویت نیز می‌شود. خوشامدگویی‌ها بسیار مضر است، می‌گیری‌ها هم مضر است آن هم در دنیایی که ما تا این حد مشکل داریم. اما انتقاد کردن خیلی خوب است و در جای خودش باید انجام بگیرد. منتها حفظ حریم‌ها هم مهم است. یک چیزهایی بیشتر از خود دولت و قوه قضائیه و مجلس و اینها وجود دارد که ارزش‌هاست، معیارهاست و آنهایی است که مردم روی آن حساسیت دارند مطبوعات باید رعایت کنند. و اگر کسی رعایت نکرد و برخوردهای ناروا شد همین جور که این برخورد ناروا مورد ملامت است، عدم توجه و برخورد ناصحیح و درک ناصحیح نسبت به جامعه و تحریک کردن حساسیت‌ها هم مورد ملامت است. اما آنچه که مهم است و مبنای کار ماست آن است که همه چیز در چارچوب قانون قرار گیرد.

● همه تخلف‌های مطبوعاتی باید در حضور هیأت منصفه بررسی شود

رئیس‌جمهوری اضافه کرد: یقیناً کاستی وجود دارد، انحراف وجود دارد، مطالب نادرست در مطبوعات هست، همان‌طور که در سخنرانی‌ها هم هست، در مدیریت‌ها هم هست، همه جا هست؛ مطبوعاتی‌ها گناهشان این است که زودتر در معرض قضاوت قرار می‌گیرند. یک مدیر ممکن است ده سال هم کار کند و بعد از ده سال معلوم شود که بد مدیریت کرده است و زیان‌های فراوانی زده است، اما روزنامه‌ها هر روز می‌نویسند - آن‌هم با بدبینی‌هایی که ما داریم و این می‌گیری‌هایی که از همدیگر می‌کنیم - و در معرض قضاوت دائمی و حتی برخورد

هستند. تخلف هم هست، اشکال هم هست. اما وقتی می‌گوییم آزادی، معنی آن این نیست که هر تخلفی شد باید آن را نادیده بگیریم! نه خیر اگر قانون هست، نظم هم هست و مبنای نظم، قانون است. باید براساس مبنای نظم با آن برخورد شود و تردید و شکمی هم در این نیست، صراحت است، نص است. همه تخلف‌های مطبوعاتی باید در دادگاه علنی و با حضور هیأت منصفه مورد رسیدگی قرار گیرد و همه ما باید روی این نکته بایستیم و اگر غیر از این باشد باید خود مطبوعات اعتراض بکنند و دولت هم موظف است که رعایت قانون را بکند. همینطور که شکستن حریم‌ها و حرمت‌ها و تخلف‌ها به عنوان نقض قانون باید مورد اهتمام دولت باشد و باید با آن برخورد کنیم و مورد توجه قوه قضائیه و دستگاه‌های دیگر باشد؛ تخلف دستگاه‌های دیگر هم نسبت به حقوقی که برای مردم و جامعه شناخته شده است باید مورد اعتراض باشد، دولت اعتراض می‌کند و اعتراض خود را هم هر وقت که توانسته کرده است. دولت برای مسایلی که در این زمینه‌ها ممکن است صورت بگیرد جواب می‌خواهد. البته ما باید تحمل داشته باشیم و بدانیم که تثبیت یک جامعه‌ای که دینداری و آزادی را توأم می‌خواهد و براساس ارزش‌های دینی خود می‌خواهد یک جامعه مدنی بسازد و الگوی تعریف شده‌ای هم برایش وجود ندارد هزینه بیشتری باید برای آن پردازیم. تحمل همدیگر، استفاده کردن از نیروهای یکدیگر، مشخص شدن جایگاه مخالف و موافق و... مسایلی است که خود مطبوعات باید زمینه‌های ذهنی آن را فراهم آورند و به تثبیت این مسایل در چارچوب قانون اساسی کمک کنند.

● عملکرد مطبوعات مثبت و قابل ستایش است
حجت‌الاسلام خاتمی با تأکید بر

عظمت و حساسیت کار مطبوعات گفت: اشکال و نقص در جاهای دیگر هم وجود دارد، اما با توجه به حساسیت و عظمت کاری که مطبوعات دارند، عیب‌ها و نقص‌های این جامعه، کمتر از جاهای دیگر است و آنرا باید ستایش کنیم. عملکرد مطبوعات ما مثبت بوده است و نقش مهمی هم داشته‌اند، به خصوص در فضای مبهمی که هر نویسنده و اهل قلمی نمی‌داند که اگر بنویسد چه قضاوتی درباره او خواهد شد. هنوز خیلی از چیزها در جامعه ما جا نیفتاده است و طبیعی هم هست چرا که فقط ۲۰ سال است انقلاب کرده‌ایم. وی اضافه کرد: این را هم بگویم که مطبوعات ما همین چند روزنامه و چند مطبوعه‌ای که کار سیاسی می‌کنند

حجت‌الاسلام والمسلمین خاتمی در پایان سخنان خود ابراز امیدواری کرد که در فرصت‌های مناسبی به‌طور جداگانه با روزنامه‌ها، مجلات صنفی یا سیاسی، ورزشی و... جلسات گفت‌وگو داشته باشد.

● معاون امور مطبوعاتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

قبل از سخنان رئیس‌جمهوری، احمد بورقانی معاون وقت امور مطبوعاتی و تبلیغاتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی طی سخنانی، شرایط و موقعیت مطبوعات کشور را برشمرد. وی گفت: کسی نمی‌تواند پیشرفت کیفی و کمی مطبوعات را با وجود همه اشکالات منکر

■ احمد بورقانی، معاون سابق امور مطبوعاتی: کسی نمی‌تواند پیشرفت کیفی و کمی مطبوعات را با وجود همه اشکالات منکر شود.

■ درصد خطا در مطبوعات ما بسیار ناچیز است و مطبوعات ایران را می‌توان جزو سالم‌ترین مطبوعات جهان معرفی کرد.

■ اعتماد افکار عمومی و مردم به مطبوعات فزونی گرفته است و نزدیک به دو برابر شدن تیراژ در یکسال اخیر نشانه بارز آن است.

شود. ۸۸۰ نشریه‌ای که اکنون با تیراژ بیش از ۲ میلیون نسخه در روز از زیر چاپ خارج می‌شوند، تحولاتی را در حوزه مطبوعات باز می‌تابانند که اهم آنها را می‌توان بدین شرح فهرست کرد:

الف - اعتماد افکار عمومی و مردم به مطبوعات فزونی گرفته است و نزدیک به دو برابر شدن تیراژ در یک سال اخیر نشانه بارز آن است.

ب - نقش نظارتی مطبوعات بر دستگاه‌های رسمی و غیررسمی تقویت شده است. این امر هم می‌تواند به کاهش تخلفات کمک بکند و هم به انضباط در گفت‌وگوهای سیاسی و فرهنگی جامعه بیانجامد.

ج - در حوزه گفت‌وگو و شنود،

نیستند، این همه مطبوعات علمی، صنفی، ورزشی، هنری، تفریحی، طنز و پرکننده اوقات فراغت داریم که اینها یک مجموعه هستند، ولی مطبوعات سیاسی غالباً نماینده یک طرز و تفکر و یک گرایش هستند که به همدیگر هم می‌پزند و باید به ما یاد بدهند که در عین حال که به هم می‌پریم و اختلاف می‌کنیم، تسامح هم داریم و همدیگر را تحمل می‌کنیم، اگر تخلفی هم بود تلاش می‌کنیم در چارچوب قانون حل شود نه با سلیقه‌ها و برداشت‌های یک جانبه. ولی در عین حال بدانیم که جایگاه سایر مطبوعات نیز خیلی ارزشمند است و من از همین جا باید از آنها تشکر کنم که در پر کردن اوقات فراغت جامعه تلاش می‌کنند.

مطبوعات قلمروهای تازه‌ای را برای طرح مباحث سیاسی، اجتماعی گشوده‌اند و اطلاع‌رسانی در حوزه مطبوعات دقیق‌تر و گسترده‌تر شده است و با کم اثر شدن رسانه‌های بیگانه فارسی زبان، نسبت مستقیم برقرار شده است، به علاوه نظرات مردم و کارشناسان بیشتر و قوی‌تر از گذشته در مطبوعات مطرح می‌شود. به موجب آمارهای تخمینی در ده سال اخیر بیش از ده هزار نسخه روزنامه، هفته‌نامه، ماهنامه و فصلنامه در کشور چاپ و توزیع شده است و این روند در کشور همچنان رو به تزاید است.

بورقانی اضافه کرد: از ابتدای تشکیل

مطبوعات ایران را می‌توان جزو سالم‌ترین مطبوعات جهان معرفی کرد.

احمد بورقانی در بخش دیگری از سخنان خود به کاستی‌های مطبوعات اشاره کرد و گفت: اگر آنجا که پای معاونت مطبوعاتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در میان است، بخواهیم نارسایی‌ها را فهرست کنیم شاید مثنوی هفتاد من کاغذ شود، تنها می‌توانم بگویم که مطبوعات ما به لحاظ زیر ساختی یعنی آموزش نیروی انسانی کارآمد، امکانات فنی، نظام توزیع، سرمایه‌گذاری مورد نیاز، امنیت حرفه‌ای و شغلی، حقوق روزنامه‌نگاران، حمایت‌های قانونی و

بی‌آفرینند و بار احزاب را به دوش بکشند. البته در حوزه مطبوعات همانند سایر بخش‌ها این توسعه باید قانونمند و مستحکم صورت گیرد و قانون هم محصول وفاق مجموعه حکومت است و مهمترین معضل در حوزه مطبوعات فقدان وفاق جمعی در مورد جایگاه مطبوعات در جامعه و نظام مطلوب مطبوعاتی است و بحث از عدم کفایت قانون مطبوعات و ضرورت تغییر آن به نوعی نشانگر این فقدان وفاق است و بنابراین وفاق جمعی در مورد قانونمندی این حوزه ضرورتی اساسی است.

احمد بورقانی در پایان یادآور شد: نکته دیگری که باید در حوزه مطبوعات به آن توجه شود این است که وقتی مطبوعات کار احزاب سیاسی را انجام می‌دهند، کمتر به منافع بلند مدت خود و جامعه می‌اندیشند و این واقعیت تلخی است که عمر متوسط فعالیت حزبی و احزاب در جامعه ما کوتاه بوده است، حال اگر روزنامه و روزنامه‌نگاری بخواهد جانشین احزاب شود، به ناچار افق زمانی کوتاهی را نزد خود تصویر می‌کند و کمتر به منافع بلند مدت می‌اندیشد، شاید همین امر موجب می‌شود که نیروی انسانی زبده به علت برتری هزینه بر فایده از این حوزه بگریزد و حتی آموزش دیدگان حوزه مطبوعات ترجیح می‌دهند در عرصه‌های دیگر فعالیت کنند و این امر نیز از دشواری‌های کار در مطبوعات امروز است.

هیأت منصفه مطبوعات تا امروز که در چهارمین دوره هیأت منصفه هستیم، قریب ۲۵۰ شکایت از مطبوعات به عمل آمده است که به تشکیل ۱۵۰ پرونده مطبوعاتی منجر شده است و حدود ۵۰ حکم محکومیت در حوزه مطبوعات صادر شده است. اگر بخواهیم تفکیک قایل شویم باید بگویم در دوره جدید هیأت منصفه، مدیران مسؤول ۲۳ نشریه در دادگاه محاکمه شدند که ۱۴ نفر آنها حکم محکومیت گرفتند و لغو پروانه ۲ نشریه از جمله این احکام است، این امر نشان‌دهنده آن است که درصد خطا در مطبوعات ما بسیار ناچیز است و

اقتصاد توانمند با دشواری‌های جدی روبرو هستند، با این وجود معتقدیم که توسعه مطبوعات به لحاظ کیفی و کمی یک ضرورت است و در دنیای پر شتاب امروز توسعه امری اجتناب‌ناپذیر است و به ضرورت امنیت و بقای دولت‌ها تبدیل شده است. البته توسعه متوازن و پایدار، چرا که توسعه نامتوازن محکوم به شکست است. نباید فراموش کرد که رشد و توسعه مطبوعات از نتایج توسعه سیاسی است و توسعه سیاسی است که به شکل‌گیری مطبوعات قانونمند کمک می‌کند، این باور غلط است که مطبوعات به تنهایی می‌توانند توسعه سیاسی

● دکتر افتخار جهرمی نماینده مدیران مسؤول مطبوعات
دکتر گودرز افتخار جهرمی عضو هیأت نظارت بر مطبوعات و رئیس هیأت مدیره شرکت تعاونی مطبوعات کشور، سخنران بعدی بود. وی طی سخنانی گفت: اهمیت مطبوعات برکسی پوشیده نیست، قانون اساسی در اصل دوم، یکی از اهداف نظام

را بالا بردن سطح آگاهی عمومی در همه زمینه‌ها با استفاده صحیح از مطبوعات و رسانه‌های گروهی می‌داند. اصل ۲۴ قانون اساسی نیز برای تضمین کارآیی مطبوعات و نیل به این اهداف مهم یعنی ارتقای سطح آگاهی‌ها به این امر نهایت توجه را کرده است و اصل را بر آزادی مطبوعات قرار داده است و مقرر می‌کند، نشریات و مطبوعات در بیان مطالب آزادند مگر آنکه مخل به مبانی اسلام و یا حقوق عمومی باشند. قانون مطبوعات مصوب سال ۱۳۶۴ که در واقع برای تحقق همین اصل تنظیم شده و در ماده ۳ به حق مطبوعات براینکه نظرات، انتقادات سازنده، پیشنهادات و توضیحات مردم و مسئولین را به اطلاع عموم برساند تصریح نموده و در ماده ۴ به شأن و حریم مطبوعات و مصون ماندن آن از هرگونه تعرض و فشار و دستور اشاره کرده و مقرر نموده هیچ مقام دولتی و غیردولتی حق ندارد برای چاپ مطلب یا مقاله‌ای در صدد اعمال فشار بر مطبوعات و یا سانسور و کنترل نشریات برآید. از سوی دیگر برای تضمین این آزادی‌ها و حقوق و نیز برای جلوگیری از سوءاستفاده از آن، تخلفات مطبوعاتی در قانون مشخص شده و رسیدگی به آنها را در صلاحیت محاکم دادگستری با حضور هیأت منصفه قرار داده است. مطابق اصل ۱۶۸ قانون اساسی فقط دو گروه از جرایم است که باید با حضور هیأت منصفه رسیدگی شود؛ جرایم سیاسی و جرایم مطبوعاتی. همین نکته حکایت از توجه بلیغ قانونگذار به اهمیت مطبوعات می‌کند و هیأت منصفه در واقع معدل افکار عمومی است که نقش حساس و دوگانه‌ای دارد زیرا هم حافظ حقوق و آزادی‌های مطبوعات است و هم عهده‌دار مراقبت و حفظ حقوق عمومی در برابر سوءاستفاده احتمالی از مطبوعات می‌باشد.

دکتر افتخار جهرمی در بخش دیگری

از سخنان خود با اشاره به برخی مشکلات و تنگناهای کار مطبوعاتی گفت: لازم است استقلال و امنیت شغلی دست‌اندرکاران مطبوعات تأمین شود، این امر جز با تضمین دولت و حمایت دولت از حقوق قانونی آنها حاصل نخواهد شد. در مواردی که دادگاه پروانه نشریه‌ای را موقتاً یا به صورت دائم لغو می‌کند، معلوم نیست تکلیف نویسندگان، خبرنگاران و سایر کسانی که دست‌اندرکار انتشار نشریه لغو شده بوده‌اند چیست؟ اگر مدیرمسئول تخلفی کرده است گناه سایرین که بیکار می‌شوند چیست؟ مشکل دیگر مسایل مالی است؛ انتشار یک نشریه پرهزینه است که با توجه به بنیه ضعیف اکثر مطبوعات، به تنهایی از عهده آن برنمی‌آیند و محتاج به

«نان» ندارد. یعنی روزنامه‌نگارهای ما از اقشار آسیب‌پذیر جامعه هستند اما آن تعهد و مسؤولیت و انگیزه‌های انقلابی و دینی که دارند آنها را وادار می‌کند که همه سختی‌های معیشتی را بپذیرند و خودشان را وارد این عرصه کنند. بنابراین نگاهی که به جامعه مطبوعاتی ما می‌شود باید یک نگاه مهربانانه و متعهدانه باشد.

وی افزود: متأسفانه تبلیغ می‌شود که روزنامه‌نگاران ما به طور مثال می‌خواهند امنیت ملی را خدشه‌دار کنند. باید از این گونه تبلیغات که می‌تواند به تشویش اذهان مردم و جامعه زحمتکش روزنامه‌نگاران منجر شود، جلوگیری کنیم. در قانون اساسی تصریح شده است که آزادی، استقلال، وحدت و تمامیت ارضی کشور از یکدیگر تفکیک‌ناپذیرند و این به

■ **دکتر افتخار جهرمی، نماینده مدیران مسؤل مطبوعات: لازم است استقلال و امنیت شغلی دست‌اندرکاران مطبوعات تأمین شود، این امر جز با تضمین دولت و حمایت دولت از حقوق قانونی آنها حاصل نخواهد شد.**

■ **مزروعی: جامعه روزنامه‌نگاری کشور از جنابعالی به‌عنوان**

رئیس‌جمهوری هیچ توقع و انتظاری جز تکیه بر حاکمیت قانون ندارد.

معنای این است که آزادی و استقلال و تمامیت ارضی از اجزای امنیت ملی هستند و ما نمی‌توانیم به نام امنیت ملی، آزادی‌های مطبوعاتی را مورد تهدید قرار دهیم. به همین دلیل در این اصل می‌گوید هیچ مقامی حق ندارد به نام حفظ استقلال و تمامیت ارضی کشور حتی با وضع قانون جلوی آزادی‌ها را بگیرد اما ما متأسفانه شاهدیم با همین شعار امنیت ملی، حقوق روزنامه‌نگاران مورد تهدید واقع می‌شود. به نظر من اگر حاکمیت و قوای حاکم یک نگاه مهربانانه نسبت به جامعه روزنامه‌نگاری ما داشته باشند، امروز روزنامه‌نگاران ما در مقام مقایسه با هر جای دیگر، از متعهدترین، زحمتکش‌ترین و فداکارترین انسانها هستند. ما باید بتوانیم در جامعه

کمک‌های مالی دولت می‌باشند. شرکت تعاونی مطبوعات کشور که برای کمک به مطبوعات در زمینه‌های فرهنگی، آموزشی، خدماتی و توزیع در سال ۱۳۶۷ با کوشش ۱۷ نشریه تأسیس شده و اکنون نزدیک به ۵۰۰ عضو دارد نتوانسته است کلیه خواسته‌های مطبوعات را برآورده سازد.

● **رئیس انجمن صنفی روزنامه‌نگاران**

سخنران بعدی مراسم، رجبعلی مزروعی رئیس انجمن صنفی روزنامه‌نگاران بود. وی طی سخنان خود با اشاره به اینکه قاطبه کسانی که امروز در مطبوعات کشور قلم می‌زنند فرزندان انقلاب و نظام هستند، گفت: متأسفانه مطبوعات و روزنامه‌نگاری در کشور ما

روزنامه‌نگاری، احساس امنیت و آزادی را نهادینه کنیم تا آنها بتوانند به رسالت بزرگی که در این مقطع از تاریخ دارند عمل کنند.

وی اضافه کرد: اگر مانتوانیم این احساس را در جامعه روزنامه‌نگاری خودمان زنده نگاه داریم بسیاری از آنها ترجیح می‌دهند که این صحنه را ترک کنند و بروند دنبال زندگی‌اشان. ما باید بتوانیم آنچنان صحنه را مهیا کنیم که نخبه‌ترین، اندیشمندترین و متعهدترین افراد در این صحنه وارد شوند و به نیاز فکری امروز جامعه پاسخ گویند.

مزرروعی در پایان خطاب به رئیس‌جمهوری گفت: جناب آقای خاتمی شما سه شعار محوری را در عهدی که با مردم بستید متعهد شدید: حاکمیت قانون - آزادی و مشارکت مردم در امور - این شعار وقتی می‌تواند متحقق شود که در سایه حاکمیت قانون، احساس آزادی در مردم به خصوص در بین اندیشمندان و متفکران جامعه نهادینه شود و در سایه احساس آزادی است که می‌شود مشارکت مردم را انتظار داشت. من فکر می‌کنم که مسیر خوبی را برای حاکمیت قانون طی کرده‌ایم و الان باید تمام انرژی و نیرویمان را صرف این کنیم که آزادی و احساس آزادی را نهادینه کنیم تا انشاءالله مشارکت و همراهی مردم را همراه خودمان داشته باشیم و بقای نظام و پایداری آن را تضمین کنیم. جامعه روزنامه‌نگاری کشور از جنابعالی به عنوان رئیس‌جمهوری هیچ توقع و انتظاری جز تکیه بر حاکمیت قانون ندارد تا بتوان براساس آن یک محیط امن برای سایر اندیشمندان و به خصوص جامعه روزنامه‌نگاران فراهم ساخت.

● سخنان سردبیر هفته‌نامه شما

اسدالله بادامچیان سردبیر هفته‌نامه «شما» - ارگان جمعیت مؤتلفه اسلامی - سخنران بعدی بود. وی گفت: ارزش اهل

■ اسدالله بادامچیان، سردبیر هفته‌نامه شما: هر مقدار نظام ما محکم‌تر و با تجربه‌تر و عمیق‌تر می‌شود باید آزادی‌ها بیشتر و گسترده‌تر شود و این نیازمند گسترش روند آزادی‌ها در اصلاح قوانین است.

■ اصلاح قانون باید به‌گونه‌ای صورت گیرد تا امکانی برای برداشت‌های شخصی و جناحی باقی نماند.

■ اگر محیط مناسب برای پاسخ‌های مناسب و تعاطی افکار پدید آید و زمینه آماده شود، رشد علمی، سیاسی و فرهنگی جامعه روزافزون خواهد شد.

■ هرچه از محدودیت‌ها کم شود به نفع کل نظام و کشور است.

هستند که به فرموده بعضی بزرگان و حتی ریاست محترم جمهوری، اینها از دشمنان آزادی هستند.

۳. گسترش قانون و آزادی‌های مطبوعاتی. هر مقدار نظام ما محکم‌تر و با تجربه‌تر و عمیق‌تر می‌شود باید آزادی‌ها بیشتر و گسترده‌تر شود و این نیازمند گسترش روند آزادی‌ها در اصلاح قوانین است. اصلاح قانون باید به‌گونه‌ای صورت گیرد تا امکانی برای برداشت‌های شخصی و جناحی باقی نماند. اگر محیط مناسب برای پاسخ‌های مناسب و تعاطی افکار پدید آید و زمینه آماده شود، رشد علمی، سیاسی و فرهنگی جامعه روزافزون خواهد شد. بنابراین هرچه از محدودیت‌ها کم شود به نفع کل نظام و کشور است.

۴. افزایش تشویق‌ها از راه‌های مختلف و تدبیر برای خودکفا کردن مطبوعات نیازمند یک کار گسترده است. تا آنجا که ممکن است باید از وابستگی‌ها به دولت کاسته شود و لو اینکه دولت از خودمان و منتخب خودمان و منتخب همین اهل مطبوعات است، اما در عین حال برای دسترسی به استقلال مطبوعات هر چه وابستگی به هر نهاد و قطبی کمتر شود، انسان به استقلال بیشتر رهنمون خواهد شد.

۵. تحمل‌پذیری مسئولین ذیربط در مسایل مطبوعاتی و ایجاد روحیه امر به معروف و نهی از منکر مردمی برای

قلم به ویژه مطبوعات برهمگان روشن است، هراندازه نظام و حکومتی به مطبوعات بها و ارزش بدهد و هر اندازه در جامعه، مطبوعات تنوع و گسترش بیابند ارزشمندی آن نظام و حکومت افزایش می‌یابد. در این زمینه قانون اساسی جمهوری اسلامی در سطح بالایی به مطبوعات پرداخته است، گرچه همه آن تحقق نیافته است. بحمدالله تنوع دیدگاه‌ها در نظام جمهوری اسلامی روز بروز افزایش یافته و در حال افزایش است و حدود ۱۱۵۵ امتیاز نشریه و با بیش از ۸۰۰ نشریه در حال انتشار دلیل محکمی بر این موضوع است. لاکن مشکلات هم هست و مشکلات را باید با تدبیر، همدلی و همفکری درون خانواده مطبوعات و در درون نظام و کشور با همراهی ریاست محترم جمهوری و مسئولین دولتی که منتخب مردم و نمایندگان مردم هستند حل کنیم. به نظر می‌رسد تنازع، متهم کردن همدیگر و بعضی تلخ‌گویی‌ها کار را پیش نمی‌برد.

وی سپس به تذکر مواردی به شرح زیر پرداخت:

۱. تبیین بیشتر و بهتر حقوق مردم و مطبوعات از طرف همه، هم از طرف دولت و هم از طرف مطبوعات و هم از طرف نهادهای ذیربط.

۲. آگاهی دادن به مواردی که چیز صحیحی نیست، مسلماً در هر جا و هر ارزشی یک عده سوءاستفاده‌چی هم

■ محسن آرمین، سردبیر دوهفته‌نامه عصرما: هرچند شعار حاکمیت قانون توفیقی چشمگیر داشت اما شعار آزادی، مع‌الاسف، تاکنون به آن اندازه توفیق نداشته است و به شدت با مقاومت مخالفان آزادی مواجه شده است.

■ ما از رئیس جمهور انتظار داریم به عنوان مسؤول اجرای قانون اساسی با تعدی به حقوق مطبوعات برخوردی قاطع داشته باشند.

■ ما به بهانه برخورد با ابتذال شاهد تهاجم علیه مطبوعات جدی و وزین هستیم.

مطبوعات و پذیرش نقطه نظرات مردم از سوی مطبوعات.

● سخنان سردبیر دوهفته‌نامه عصرما

محسن آرمین سردبیر دوهفته‌نامه عصرما- ارگان سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی، سخنران بعدی بود. وی خطاب به رئیس جمهوری گفت: شما از آغاز تصدی مسؤولیت ریاست جمهوری شعار حاکمیت قانون را مطرح نمودید، این شعار با استقبال چشمگیر و توفیق مطلوبی روبرو شد و به فرموده خود شما و نیز دیگران، حتی مخالفان قانون نیز، ناگزیر از پذیرش این شعار شدند و خود را مقید به رعایت قانون کردند. پس از گذشت یک سال از مقطع دوم خرداد ۱۳۷۶، حضرتعالی در سخنرانی دانشگاه تهران شعار دومی را مطرح نمودید و گامی دیگر در جهت تحقق جامعه مدنی برداشتید و آن شعار آزادی و تحقق آزادی و تبیین زیبایی بود که حضرتعالی از آزادی از منظر دین آرایه فرمودید. هرچند شعار حاکمیت قانون توفیقی چشمگیر داشت اما شعار آزادی، مع‌الاسف، تاکنون به آن اندازه توفیق نداشته است و به شدت با مقاومت مخالفان آزادی مواجه شده است. وی در بخش دیگری از سخنان خود افزود: استفاده از نفوذ در نهادهای قانونگذاری برای تصویب قوانینی که فاقد مضمون عدالت جویانه و آزادیخواهانه هستند، یکی از اقداماتی است که برای مقابله با

تحقق شعار آزادی و در نتیجه مخالفت با تحقق جامعه مدنی صورت می‌گیرد. حاکمیت قانون در صورتی می‌تواند به تحقق جامعه مدنی بیانجامد و پروژه توسعه سیاسی را به پیش ببرد که مفهومی عدالت‌خواهانه و آزادی‌جویانه داشته باشد. بدین سبب مطبوعات به عنوان یکی از بارزترین و کارآمدترین نهادها در جامعه مدنی، سخت در معرض تهدید و آسیب قرار گرفته‌اند. روندی که ما مشاهده می‌کنیم مع‌الاسف به سوی اعمال غیرمسئولانه و خلاف قانون و یا اعمالی با توجیحات قانونی در جهت محدودیت قانون مطبوعات و تهدید امنیت شغلی و استقلال حرفه‌ای مطبوعات به پیش می‌رود یا حداقل این موارد اخیراً بیشتر به چشم می‌خورد.

آرمین اضافه کرد: تعطیلی برخی مطبوعات، دستگیری روزنامه‌نگاران به اتهامات واهی، تهدید برخی دیگر و منع آنها از انتشار از این جمله‌اند؛ به عنوان آخرین نمونه نگرانی از تعطیلی روزنامه سلام به عنوان یکی از روزنامه‌های پیش‌تاز آزادی و توسعه سیاسی در ایران قابل ذکر است. تبلیغ نگاه به مطبوعات از منظر امنیتی، توسط نیروها و گروه‌های مخالف آزادی یکی از حرکات بسیار خطرناک و نگران‌کننده علیه جامعه مطبوعاتی کشور است. وی افزود: ما به بهانه برخورد با ابتذال شاهد تهاجم علیه مطبوعات جدی و وزین هستیم. اما این تهاجم برخلاف

شعاری که داده می‌شود، مطبوعات بازاری را هدف نگرفته و عمدتاً متمرکز شده است بر مطبوعات سیاسی، جدی و وزین جامعه.

آرمین در پایان با تأکید بر این نکته که پیشرفت توسعه سیاسی تنها برعهده دولت نیست گفت: ما از رئیس جمهور انتظار داریم به عنوان مسؤول اجرای قانون اساسی با تعدی به حقوق مطبوعات برخوردی قاطع داشته باشند، از امنیت شغلی و استقلال حرفه‌ای روزنامه‌نگاران و جامعه مطبوعاتی قاطعانه دفاع کنند و آنجا که حقوق مطبوعات تضییع می‌شود اگر ابزار اعمال قانونی در اختیار نیست و یا محدودیت‌هایی وجود دارد، حداقل با اعلام مواضع صریح و آشکار، جامعه مطبوعاتی را در طی مسیر و انجام رسالت خویش یاری فرمایند.

● سخنان مدیرمسئول هفته‌نامه پیام استان سمنان

سخنران بعدی دکتر مصطفی کواکبیان مدیرمسئول هفته‌نامه پیام استان سمنان بود که به نمایندگی از سوی مدیران مسؤول نشریات محلی گفت: آن دغدغه‌هایی که دلسوزان مطبوعات در عرصه حقوق و آزادی دارند قطعاً در عرصه مطبوعات محلی، مضاعف است. یعنی گاهی از یک امام جمعه شهر هم به سختی می‌توان انتقاد کرد و اگر انتقادی هم صورت گرفت، باید محدودیت‌های زیادی را تحمل کرد. اما از سوی دیگر اگر امتیازاتی هم در نظر گرفته می‌شود باز برای مدیران مسؤول مطبوعات محلی کمتر است؛ مثلاً اگر سفرهای خارجی هست، اگر مصاحبه‌های تلویزیونی هست، اگر دعوت به همکاری از سوی مقامات رده بالا هست، اگر شرکت در شکل‌های صنفی و سیاسی هست و... این تبعیض‌ها نباید باشد. □